

KONU ANLATIMI

FİİLİMSİ: Fiillerin üzerine getirilen çeşitli eklerle fiillerin isim, sıfat ve zarfa dönüştürülmesine fiilimsi denir.

Fiilimsiler, eylemden türeyen, ancak eylemin bütün özelliklerini göstermeyen sözcüklerdir.

Fiilimsiler, fiillere getirilen "fiilimsi ekleri" ile oluşur.

İSİM-FİİL (MASTAR)

Fiillere getirilen "-ma / -me, -mak / -mek, -ış / -iş / -uş / -üş" ekleriyle yapılır. Bu ekler fiillere gelerek onları cümle içinde "isim" yaparlar. Bu ekleri, aklımızda daha kolay kalması için "MAYIŞMAK" şeklinde kodlayabiliriz.

Örnek:

Ünlü yazarla tanışmak için fuara gitti.

Sahnedeki şiir okuyuşu her kesi duygulandırdı.

Temizleme bitince eşyaları eski yerlerine koyunuz.

İsim-fiiller, isim çekim eklerini alabilir.

Örnek:

» Cumhuriyet töreni yürüyüşünde zorlanıyor.

cümlesinde "yürüyüşünde" isim-fiili, iyelik (-ü) ve hâl eklerini (-de) alarak kullanılmıştır.

İsim-fiiller, olumsuzluk ekini almış fiillerle karıştırılmamalıdır.

Örnek:

» Kazmanın sapını kırma, demiştim.

cümlesinde "kırma" sözcüğü olumsuzluk eki almıştır ve bir işin yapılmayacağını bildirir.

» Odunları kırma bir günümü aldı.

cümlesindeki "kırma" sözcüğü ise isim-fiildir; çünkü sözcük olumsuz anlam taşımıyor.

UYARI ! (Kalıcı İsim)

İsim fiil eki almış olmasına rağmen zamanla kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı haline gelmiş sözcüklere kalıcı isim denir. Fiilimsi olmazlar.

Örnek:

Yazları dondurma satışları çok artar.

Bizim uçuş iki gün sonraya ertelenmiş.

Kazma bodrumdaki yerinde duruyor.

Annem mutfakta sarma pişiriyor.

Danışmadaki adama telefon gelip gelmediğini sordu.

Ödünç aldığı çakmakla elindeki mektubu yaktı.

ALİŞTIRMA

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde yer alan isim fiilleri bulunuz ve yuvarlak içerisine alınız.

Yaşadığım şehirden ayrılmak bana çok zor gelmişti.

Senden odanı güzelce temizlemenizi istiyorum.

Zeynepciğim, şimdilik bu okuyuşun yeterli sayılır.

Bir kitap yazmak duyguların hissedilmesiyle başlar.

Kilerdeki soğanları soyma senin görevlerinden biri.

Hatalarımızı görmemek, yaşadıklarımızdan kaçıştır.

Bir insanı tanımak istiyorsanız çalışmasına bakınız.

İnsanlar okumaya milli eserlerinden başlamalı.

Suçlunun bulunması için tüm polisler çalışıyordu.

Yeni gelen öğrencinin iştirme sorunu varmış.

Bu duruş onlar için iyi bir ders olmuştur.

Oturduğu koltukta uyuklamaya başladı.

TÜRKÇE DERSİ

Altı çizili olan kelimelerin isim fiil olduklarını veya kalıcı isim olduklarını altlarına yazınız.

Yolculukta sanatçının yanında iki koruma vardır.

Vatani koruma topraklarında yaşayanların görevidir.

Annem mutfakta biber dolması yapmaya çalışıyor.

Bu havuzun dolması için litrelerce suya ihtiyaç var.

Başarılı olmak için defalarca deneme yapmalısınız.

Birçok konuda deneme yazmış bir yazarımızdır.

Yağış türleri ile ilgili ödevimi bitirmeliyim.

Sabahki yağış kısa ama etkili olmuştu.

ETKİNLİK

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerden yer alan isim fiilleri bularak sonlarındaki alana yazınız.

İçeriden küçük çocuk ağlaması geliyordu.

(.....)

Yüzmek, kaslarımızın güçlenmesini sağlar.

(.....) (.....)

İlk görüşte insanlar hakkında bir mütaalamız olur.

(.....)

Para kazanmak için gurbet ellere gitti.

(.....)

Gözlerindeki kızarma uykusuzluğundan olmuştur.

(.....)

Dolabın kapısı ilk açışta yere düştü.

(.....)

Final yarışı için hep birlikte alıştırma yapalım.

(.....)

Çocuklara hediye dağıtmak için dışarı çıktılar.

(.....)

Babam arkadaşlarıyla sahilde yürüyüş yapıyor.

(.....)

Soruşturma ileri bir tarihe ertelenmiş.

(.....)

TÜRKÇE DERSİ

Altı çizili olarak kelimeleri isim fiil, olumsuz, kalıcı isim olarak ayırın ve altlarına yazın.

Böyle olduğun yerde söylenmek sana hiç yakışmıyor.

Labirentin çıkışı tam ters istikamettedir.

Yeni önlüğümü bu ayarda ütüleme, demiştim.

İnsanları yargılama adaletin yapacağı bir iştir.

Nöbet esnasında uyumanın cezası ağırdır.

Sakin uyuma sınırdan nöbet tutarken.

Kavurma yapmak için etleri küçük küçük doğradı.

Mahkemede savunma yapmak için delil topladı.

Duruşma üç ay sonraki bir tarihe ertelendi.

TEST

1. Aşağıdaki -ış/-iş eki almış olan hangi kelime isim fiil olarak kullanılmıştır?

- A) Hapishanede görüşler cuma günü yapılır.
- B) Görünüşe göre bu iş daha uzayacak.
- C) Elbisedeki dikişler çok sağlam olmuş.
- D) Bir bakış susmasına yetti.

2. Aşağıdaki -ma/-me ekini almış olan hangi kelime olumsuzluk anlamı katmıştır?

- A) Unutma sakın bu yaz yaşadığımız maceraları.
- B) Size gelen mektup danışmaya bırakılmış.
- C) Örtüleri katlamayı bitirmek üzereyiz.
- D) Ormandaki aramalar bugün de devam ediyor.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde bir isim fiil bulunmamaktadır?

- A) Sabahları erkenden kalkmak çok iyi oluyor.
- B) Bence onu kızdıracak davranışlar yapma.
- C) Karşılaşma saat yirmi bir otuzda TRT1'deymiş.
- D) Yarın kütüphanede buluşmaya karar verdik.

İsim fiil eki alan bazı kelimeler zamanla kalıplaşarak kalıcı isim haline dönüşürler.

4. Aşağıdakilerden hangisinde bu kurala örnek bir kelime vardır?

- A) Koltuğa oturup kitap okumak çok güzel oluyor.
- B) Yemek saat yedi buçuğa kadar hazır olacaktı.
- C) Ummak, hiç bitmeyen bir eylemdir.
- D) Sürekli aynı şeyleri dinlemekten yoruldum.

5. Aşağıdakilerden hangisi isim fiil almamıştır?

- A) Hayatı anlayış biçimimiz çok farklıdır.
- B) Bu bekleyiş asırlarca sürebilir.
- C) Sorunlardan kaçış dertlerimizi arttırır.
- D) İki ülke barış için bir araya gelecekler.

6. Aşağıdaki cümlelerde yer alan "çarpma" kelimelerinden hangisi isim fiil olarak kullanılmamıştır?

- A) Paspasları duvara çarpma iyi bir fikir değildi.
- B) Araba çarpmanın etkisi ile savruldu.
- C) Öğrencilerin hepsi çarpma öğrendiler.
- D) Yaralar ve ezilmeler çarpma sonucunda oluşmuş.

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde isim fiil yoktur?

- A) Çocuklar okuma çalışması yapıyorlar.
- B) Elindeki bağlama ile güzel türküler çalıyor.
- C) İlk atış hedef tahtasına isabet etmedi.
- D) Bahçe ışıklandırması çok iyi olmamıştı.